

«Փըսել եւ Բրիտեն»

«ՀՈՎԵՐ» պետական կամերային երգչախմբի՝ «Փըսել եւ Բրիտեն» խորագրով համերգը

2

«Հինու և նոր սիրված երգեր» Արամ Սարյանին նվիրված համերգ Ռումանու Սելիխյանի անվան բոլեզի նորաբաց դահլիճում

Կոնցերտմայստեր՝ Արփինն Փակլանյան, Կարեն Սարաֆյան,
 Ո. Մելիքյանի անվ. երաժշտական քոլեջի տնօրեն՝ Կարազդատ Խաչումյան,
 ՇԿՍ նախագահ, կոմպոզիտոր Արամ Սարյան, քոլեջի դասախոս՝ Շուշանիկ
 Բրուտյան, հաղորդավար, ռեժիսոր, լրագրող՝ Կարեն Քոչարյան

6

ШКОЛА БОЛЬШИХ ТРАДИЦИЙ. Голоса нашего времени

Большой и малый хор специальной музыкальной школы № 17
 Второй ряд: хормейстер Карине Аракелян, концертмейстер Нона Акопова, директор
 пионерского лагеря Саша Григорян, директор школы Давид Залиян, завуч школы
 Артавазд Шагинян, педагог школы Ирина Залиян, хормейстер Юрий Гольденберг.
 Пионерский лагерь "Коммунальник". Лето 1985 года, Анкаван.

7

ՈՒԳՍԸ գիտաժողովը նվիրված Էդուարդ Փաշինյանի 100-ամյակին

ՈՒԳՍԸ ԳԻՏԱԺՈՂՈՎ

Նվիրված

ԵՊԿ տեսության ամբիոնի պրոֆեսոր,
 երաժշտագետ, մանկավարժ,
 կոմպոզիտոր

**Էդուարդ Փաշինյանի
 100-ամյա հոբելյանին**

Մայիսի 29, ժամը 11:00
 Ակուստիկ լաբորատորիա

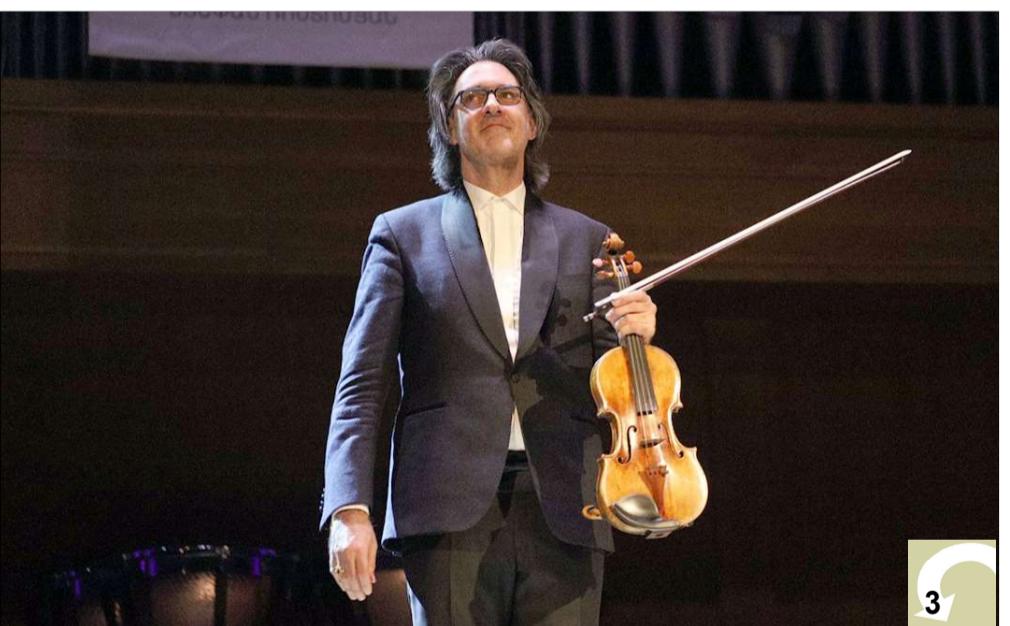
«Բարդ է գտնել մեկ այլ, առավել խարիզմատիկ, եռանդուն, սկզբունքային հայ երաժշտագետ այդքան բազմակողմանի հետաքրքրություններով, միևնույն ժամանակ այդքան խորը ներթափանցումով յուրաքանչյուր հետաքրքրող հարցի էության մեջ»:

Երաժշտության տեսության ամրիոնի վարիչ,
 արվեստագիտության թեկնածու
 ՈՊԴԱՍՍՍ ՍՏԵՓԱՆՅԱՆ

Bach. Sei Solo

Леонидас Кавакос в Ереване

3

Հունիսի 1-ը Լուսինե Զաքարյանի ծննդյան օրը

4

Ելույթ է ունենում Դիանա Նարությունյանը Լուսինե Զաքարյանին նվիրված
 ոռմանների շարք, խոսք՝ Մկրտիչ Սարգսյանի երաժշտությունը՝ Սոփա Ազնաբյուրյանի

Հունիսի 1-ը Լուսինե Չաքարյանի ծննդյան օրը

1

Բոլորվին վերջերս Երևանի քաղաքապետարանի կողմից, Նորք-Մարաշ շրջանում 7-րդ փողոց կոչվեց Լուսինե Չաքարյանի անվան:

Այն նվեր էր լուսապայծառ երջանկահիշատակ Լուսինե Չաքարյանի ծննդյան առթիվ: Լուսինե Չաքարյանի և Խորեն Պայանի տան այդ օրն ստվար բազմություն կար հավաքված հիշատակներ: Լուսինե Չաքարյանի ծննդյանը: Խատուկ ժամանել էր ԱՄՆ-ից բանգարանը վերաստեղծողը պատվարժան թժիշ Րաֆֆի Պայանը՝ Խորեն Պայանի եղբորորդին, ով իր ուսումնառության ուժ տարիներին հյուրընկալվել էր երանելի ամոլի տանը: Տնօրեն Սուսաննա Դավթյանը կազմակերպել էր համերգային ծրագիր, որտեղ ելույթ էր ունենում կրթառջական կիրակը՝ Շառլ Ազնավուրի անվան ջագական ջագական հայ երաժշտական մանուկի հիմնադիր («Երաժշտական Ջայաստան», «Ջայ կոմպոզիտոր» ամսագրերը, «Երաժշտ» ամսաթերթը), Երաժշտագետ Գոհար Շագոյանը: 2000-ականներից ծանոթ լինելով հրատարակիչ, իսկ այժմ Չարենցի անվան ԳԱԹ-ի տնօրեն Վահագն Սարգսյանի հետ առաջարկեց իր հայրիկի Սկրտիչ Սարգսյանի բանաստեղծությունների շարքը նվիրված «Լուսինեին» որեւէ կոմպոզիտորի երգերի շարք գրելու նվիրված Լուսինե Չաքարյանին: Այդայսով գ. Չաքոյանն առաջարկեց կոմպոզիտոր Սինե Ազնաւորյանին: Նա էլ գրեց «Կոկա» շարք Մկրտիչ Սարգսյանի բանաստեղծություններով՝ կոմպոզիտոր Նվիրել է Լուսինե Չաքարյանի հիշատակին և այդ օրը կատարվեց Երևոն ոռմանս՝ օպերային երգչուի միջազգային մրցույթի դրամակից Դիանա Ջալույրյունյանի և կոնցերտայատեր, ԵՊԿ պրոֆեսոր Մարգարիտ Սարգսյանի կողմից: Այս 2004 թվականին, որպես անակնկալ Խորեն Պայանին հրավիրել էին Ազգային գրադարանի բանաճանանական արահեր, որտեղ էլ առաջին անգամ այն կատարվեց: Թողմելով Խորեն Պայանին հոգածառ ապրումների և հիշողությունների մեջ՝ թանգարանում ելույթ ունեցան տարբեր կրթառջակակիրներ եւ հյուրեր:

Իսկ բանգարանում այդ օրը տոնական տրմադրությունն

Ծարքի վերջինը՝ Սարգարիտ Սարգսյան

ՀԵԸ Մայսական՝
Դավիթ Ղազարյան

Ներսես Թաշյան

Ծարքի առաջինը՝ Կոմպոզիտոր՝ Միֆա Ազնավորյան,
4-րդը՝ ՀԵԸ Մայսական՝ Դավիթ Ղազարյան

Խոսած՝ Ռաֆֆի Պայան,
ելույթ է ունենում Ոռմանու Սեյխյանի անվան երաժշտական
թղթաքանակ՝ Գոհարյանը,
աջից առաջինը՝ դասախոս Արման Նիկոյան

առավել դարձավ Երևանի քաղաքապետարանի որոշման մասին տեղեկությամբ, որ նախաձեռնվել էր և հայտարարվեց քաղաքապետարանի աշխատկիցներ՝ Քրիստինե Կարեն Վարդանյանի և Արման Անտոնյանի կողմից: Ներկաները բաղձանքով են լցոված թանգարանը վերանվանելու համար Լուսինե Չաքարյանի և Խորեն Պայան ամոլի անուններով:

ԼԱՐԻԱՆԱ ՆԵՐՍԻՆՅԱՆ
Երգչուի, լրագրող

ԿՈՆՍԵՐՎԱՏՈՐԻԱԿԱՆՆԵՐԻ ԵԼՈՒՅԹՆԵՐԸ ԼՈՒՍԻՆԵ ՉԱՔԱՐՅԱՆԻ ԵՎ ԽՈՐԵՆ ՊԱՅԱՆԻ ՊԱՏՅԱՆԻ ՏՈՒՆ-ԹԱՍՆԳԱՐԱՆՈՒՄ ՄԱՅԻՆՅԱՆ ԹԱՍՆԳԱՐԱՆՆԵՐԻ ՕՐԵՐԻՆ

ԵՊԿ պրոֆեսոր՝ Դամասկյուր
Սանտուսի մակագրությունն իր
գործմնկերոց
Լուսինե Չաքարյանի մասին

Կոմսերվատորիականներին
ներկայացնում էր և
կազմակերպել էր նրանց
մասնակցությունը Լուսինե
Չաքարյան և Խորեն Պայան
տուն-թանգարանային օրերին
երաժշտական համար՝
«ԵՊԿ հրատարակչության»
հրատարակի՝
Գոհար Շագոյանը

ՑՈՒցադրությունների և
համեստույնների սրահ:
ԵՊԿ պրոֆեսոր՝ Սարգարիտ
Սարգսյան՝ 2019 թ. Լուսինե
Չաքարյան և Խորեն Պայան
տուն-թանգարանային օրերին
երաժշտական համար՝
«ԵՊԿ հրատարակչության»
հրատարակի՝
Գոհար Շագոյանը

ԵՊԿ ուսանող՝ Ամի Յովհանյան, պրոֆեսոր
Կարինե Մկրտչյանի դասարան,
կոնցերտայատեր՝ Քրիստինե Միմոյան,
18. 05. 2023 թ.

ԵՊԿ ուսանող՝ Նարեկ Բալդրյան,
Կարինե Մկրտչյանի դասարան,
18. 05. 2023 թ.

ԵՊԿ ուսանող՝ Շուշան Այվազյան,
պրոֆեսոր՝ Կարինե Մկրտչյանի
դասարան, 18. 05. 2023 թ.

ԵՊԿ ուսանող՝ Արտակ
Այվազյան, պրոֆեսոր
Կարինե Մկրտչյանի
դասարան,
կոնցերտայատեր՝
Քրիստինե Միմոյան,
18. 05. 2023 թ.

Կոնսերվատորիականների երկօրյա ելույթների մասին մայիսի 18-ին և 20-ին հողվածները միջցառումների մասին առավել մանրանան տեսն Հայիաննա Ներսիսյանի հողվածները «Երաժշտ» ամսաթերթի մայիսի (209) 2023 թ. համարում: Վերը տեսն նաև նոյն հեղինակի Լուսինե Չաքարյանի ծննդյանը նվիրված հողվածը:

Լուսանկարները տրամադրել է Լուսինե Չաքարյան և Խորեն Պայանի տուն-թանգարանը, որի համար շնորհակալություն տնօրենությամբ և նաև Գոհար Շագոյանի լուսանկարներից:

Օպերային երգիչ լինելը, դա բայս է, վրկանիներ են եւ ծանր աշխատակի

Օպերային թատրոնի կուլիսներն աննկարագրելի լուսավոր ու յուրահատուկ եներգետիկ դաշտ ունեն: Թատրոնի կուլիսները, շուտով մեկ դարյա պատմություն կունենան, որի ընթացքում լիքավորվորվել են անսահման քանակությամբ տաղանդների ներկայությամբ: Այդ տաղանդների անցյալն ու ներկան միաձուլվելով, տարիներ շարունակ, ամեն ներկայացման կուլիսային և թեմական հերիաթային մթնոլորտում, ուժ են ներշնչում թատրոնի ապագային, լուսավելով այս:

Հաստ հետաքրքիր մարդկանց եմ համդիպել կուլիսներում՝ լինեն դա ռեժիսորներ, մենակատարներ, թե ռեկվիզիտորներ կամ թեմի մեքենավարներ, երօշախմիր կամ բալետի արտիստներ, թե լուսային կամ ծայնային բաժինների տեխնիկական ինժեներներ, միմանսի դերասաններ թե հագուստի կամ դիմահարդարնան աշխատակիցներ, յուրաքանչյուր իր լուսան ունի միասնական աշխատանքում և յուրաքանչյուր յուրահատուկ հետաքրքիր անձնավորություն է սույն կոլեկտիվում:

Այդիմիտ յուրահատուկ անձնավորություններից մեկն է, նախկինուու մենակատար, իսկ այժմ երօշախմիր արտիստ, տաղանդավոր երգիչ և փայտագործ՝ Սարգիս Զաքարյանը, ում համոզեցի պատմել իր մասին այս հոդվածում՝ կարծելով, որ այն հետաքրքիր և օգտակար կլինի երիտասարդ սերնդի համար:

- Սովորել եմ Տիգրանյանի անվան երաժշտական դպրոցում, ջուրակի բաժնում: Չուհագեր նաև հաճախել եմ պարային խմբակներ: Բավականին երկար ժամանակ զրադիվ եմ նաև սպորտով՝ թերեւ ատլետիկա իսկ հետո ձեռքի գնդակ: Դեռ մանուկ հասակից սիրել եմ քանդակագործություն:

- Իսկ երգարվեստ ինչպես ընտրեցիք:

- Սուտքը դեպի վլուկ արվեստ պլանավորված չի եղել: 1967 թվականին բացվեց Երաժշտամանկավարժական ուսումնարնը, այժմ՝ Երևանի պետական Արքու Բարձրագույն անվան երաժշտամանկավարժական բոլեքը: Սասկակցեցի ընդունելուրիան բնություններին և բարձր գնահատականներով ընդունվեցի վլուկ բաժին:

- Ո՞վ է եղել Ձեր առաջին ուսուցիչը:

- Առաջին իմ ուսուցիչը եղել է Աղա Պավուլիս Յամովսկյան: Պետք է նշեն, որ ուսումնարնին տարիներն իմ առանձնապես շատ բան չտվեցին՝ ավարտեցի գերազանց: 1971 թվականին ընդունվեցի Երևանի պետական կոմսեր-

Սարգիս Զաքարյան

վատորիա՝ պրոֆեսոր Թամարա Շահմազարյանի մասնագիտական դասարանում: Դժվարին ու ծանր էին առաջին երկու տարիները՝ վերին աստիճան պահանջնորոշում և խնամագետ էր Թամարա Կոնսուանտիկովնան: 45 ուսումնական տարիներից հետո դուրս էի գալիս դասարանից, թվում էր թե այլևս ուժ չկա բայլելու կամ անզամ խոսելու: Երկու տարի անց Կոնսերվատորիա հրավիրվեց ժողովրդական արտիստ Արշավիր Կարապետյանը՝ հրաշալի երգիչ, հիանալի անձնավորություն, ուժ շնորհիվ սկիզբ առավ իմ մեներգչի կարիերան:

- Ինչպես սկսած օպերային թատրոն:

- 4-րդ կուրսի ուսանող էի, երբ Արշավիր Կարապետյանը որոշեց իմ մերկայացնի Օպերային թատրոնի դեկանությունը: Զեմ հիշում իմ երգեցի լսումների ժամանակ, սակայն վերջացնելուն պես, որոշեցի իմ գրանցման միացմանց 4 մերկայացումներում, իհարկե փոքր դերերով: Եթե

ում եմ իմ առաջին ելույթը Օպերայի բենում: Դա մի մեծ բնություն էր իմ համար՝ նոր գգացումներ, հուզմունք և մեծ պատասխանաւության գգացում: Երգելու ժամանակ կարծես պատմեց համդիսանար ծայրի թրիչքին: Ներկայացումից հետո, իմ մասնավոր մոտեցած Արշավիր Կարապետյանը և ասած. «Սարգիս, ես չեմ սպասում, օրկեստրով ժամկում ես, դահլիճի ամենահեռու կետից հեցում է ծայրը»: Այդ խութերը իհարկե իմ համար դարձան ոգևորության աղբյուր և այսպես շարունակ նոր դերեր:

- Մեծերից էլ ու՞ն հետ եք երգել մեր օպերային թատրոնի բենում:

- Իմ բախտ է վիճակի երգել մեծանուն երգիչ, երգչուհիների հետ: Դա իմ համար և երջանկություն էր և փորձ ծնոր թերենու մեծ հնարավորություն: Անչափ երախտապարտ եմ նաև ազգի պարծանը՝ Նար Շովիաննիսյանին, Գոհար Գասպարյանին, իմ վարպետ Արշավիր Կարապետյանին, Միհրան Երկարին և շատ ուրիշներին ու հետ բախտ եմ ունեցել նոյն բնույթ ներկայացումներ երգելու:

Ինչ ասեմ, օպերային երգիչ լինելը, դա բախտ է, գրամբներ են և ծանր աշխատանք:

**ՎԻԿՏՈՐՅԱ ՓՈՇՈՏՅԱՆ
Երաժշտական թատրոնի ռեժիսոր**

Սարգիս Զաքարյանի աշխատամբներից

Гений и Муза

В свет вышли 3 сборника пьес вдовы и Музы талантливейшего советского и армянского кинорежиссера, сценариста, писателя, резчика по камню и художника, Заслуженного деятеля искусств Агаси Айвазяна Греты Вердиян.

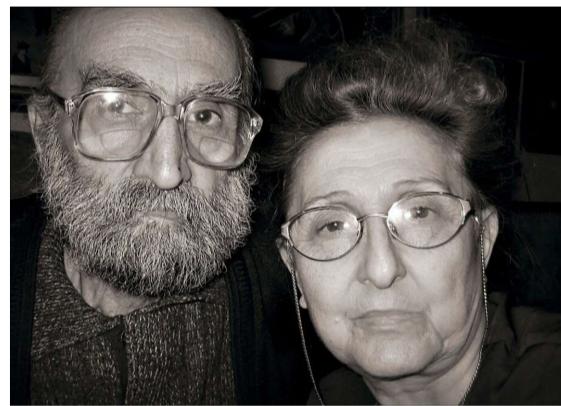
Филолог-русист, журналист, педагог по призванию, создатель и директор билингвальной школы «ВевГим», автор известной концепции раннего и базового образования «Школа «ВевГим» как коллектиенный интеллигент», учредитель «Фонда Агаси Айвазяна», автор повести «Четыре мамы», по которой снят фильм, писатель-драматург и безгранично творческая душа, Грета Григорьевна мечтает создать образовательный музейный комплекс им. Агаси Айвазяна.

«Агаси Айвазян — автор сценария знаменитого «Треугольника». На его счету еще с десяток сценариев, осуществленных полнометражных игровых фильмов. Будучи уже признанным писателем и кинодраматургом, в 55 лет Агаси Семенович взялся за кинорежиссуру, снимая фильмы по собственным сценариям. Уже первый его фильм оказался удивительно кинематографичным — «Лирический марш», а второй — «Зажженный фонарь — принес армянской кинематографии первый почетный приз Международной ассоциации кинопрессы. Как сценарист и кинорежиссер, он успешно воссоздал в образах лучшие национальные качества армянского народа. Талант его не менее ярко проявился и в изобразительном искусстве: он оставил потомкам около 150 полотен и 40 графических работ».

«Мое первое знакомство с Агаси Айвазяном состоялось, когда я прочла его рассказ «Киракос» и поняла, что для того, чтобы настолько глубоко описать человеческие чувства и переживания, писатель должен обладать очень тонкой душой. У меня было ощущение, что однажды я с ним непременно встречусь и что в моей жизни он сыграет очень важную роль», — таким было первое впечатление Греты

Вердиян о ее будущем муже, которое впоследствии оказалось оправданным.

«Знакомство их было далеко не обычной встрече-

Ագասի Այվազյան և Գրետա Վերդիյան

чай, а слиянием душ двух людей, долгое время ищащих и нашедших друг друга... Видимо, какая-то высшая сила предопределила их дальнейшую судьбу...»

Развод Греты Григорьевны с первым мужем, бурные поиски и переживания в личной жизни Агаси Семеновича, деловое знакомство, искренняя дружба двух зрелых и состоявшихся людей однажды и на всю жизнь, объединила их судьбы и души, объединила таланты и обогатила творчество, сделав их Музами друг для друга.

«Агаси Айвазян считал Грету Вердиан, своим единственным другом и понимал, что это тот человек, который никогда его не предаст. Осознание этого заставило его перед смертью завещать Грете Григорьевне свое состояние — литературное и художественное наследие. Он отлично понимал, что после его смерти она продолжит его дело без каких-либо корыстных целей и будет хранить светлую память о нем».

После ухода из жизни Мастера, Гретой Вердиан

был создан «Фонд им. Агаси Айвазяна», в рамках которого она организовала и провела три «Айвазянских чтения» и два театральных «Айвазянских фестиваля».

«Позже, оказавшись в плену у возраста, невольно начинаешь читать, перечитывать, продумывать, писать. Пошли инсценировки: Гомер, Лукиан, Цвейг, Вольтер, Эллс, Соловьев, Одоевский, Айвазян, Габриелян, Коноплев, Арутюнянц. Одновременно пишется вот уже пятая часть мемуаров — повести «Многое из более многоного». И все еще мечтается успеть создать музейный комплекс Агаси Айвазяна, исполнив тем самым мой долг перед мастером и народом», — делится Грета Григорьевна.

«Пока я жива, чувствую себя обязанный завершить незавершенные дела своего супруга, опубликовать его произведения и пьесы. Своей основной целью я считаю то, чтобы творческое наследие Агаси Айвазяна было удостоено заслуженного признания и самой высокой оценки. Армянский народ может гордиться тем, что в лице Агаси он имеет своего Чехова, Золя, Шекспира. Творчество Агаси Айвазяна не изучено в полной мере. Глубже изучив его, можно многое для себя открыть».

Сегодня Грета Вердиан активно занимается популяризацией творческого наследия Агаси Айвазяна и мечтает пробудить интерес к его литературным произведениям и художественным работам, а так же ознакомить со своим творчеством ценителей искусства и за пределами Армении — предложить пьесы российским режиссерам и композиторам.

**ՎԻԿՏՈՐՅԱ ՓՈՇՈՏՅԱՆ
режиссер музыкального театра**

«Հինու նոր սիրված երգեր» խորագրով համերգը Ռ. Մելիքյանի անվ. երաժշտական բոլեցի նորարար դահլիճում

1 Սայիս ամսվա վերջին, ջերմացած օրերին, տեղի ունեցավ համերգ Երևան քաղաքի նաև Երևանի սիրելի մշակութային կենտրոններից մեկում՝ Ռոմանոս Սելիքյանի անվան երաժշտական քոլեզում (մի փոքր օտարութիւն է հնչում ուսումնարան բառը ավելի հարազատացած է բոլորին համար) այն է, երբ հարազատ օջախի 100-ամյակն ենք Ծովում տարբեր միջոցառություններով։ Օջախն, որտեղ հասակ են առել, տարբեր սերունդների ներկաացուցիչներ ովերեր մայիսյան այդ օրը՝ 25-ին հավաքվել են, մեր սիրված հատկապես 1970-1990-րք. սարյանական մեղեդիներուն ունենդրելու։ Ներկաներից ցանկացածն իր հուշերն ուներ այս հաստատության հետ կապված, որովհետև շրջանավարտներ և ուսանողներ էին համախմբվել այդ հյուզնկալ հարկի ներք։

Համերգը բարեգործական էր ուսումնարանի 100-ամյակի շրջանակներում բացելու դասարան երախտավորների

Թեմինա Ավետիսյան,
նվագակցում է Արփին Փահլամյանը

Մարիա Գասպարյան, Շուշանիկ Բրուտյան
(դասախոս), Արմա Մաթյան

ների ու երաժշտագետների ներկայությամբ և այն վարում էր ճանաչված հաղորդավար, ուժիսոր, լրագրող Կարեն Քոչարյանը, ում խոսքն էլ ավելի էր ջերմացնում մթնոլորտը։ Սիա համերգային ծրագիրը՝

«Խենք երազ»՝ Կանդիդայի արիան Փորդիկ Ցախեսը փոփ օպերայից, խոսք՝ Նուշիկ Սիրայեսյանի կատարեց՝ դեռ ուսանողություն, սակայն հստակ և ինքնավստահ ձայնով։ Համեստ Սիրայեանը:

«Քեզ», խոսք՝ Միքայել Ջարությունյանի, 1981 թվականին, առաջնա անգամ հնչեցրել է Ռախիս Ակրուտյանը, այսօր այն մեզ ներկայացրեց՝ Մերի Պետրոսյանը։

«Անձրև», խոսք՝ Կարո Վարդանյանի, կատարեց՝ Մարիա Պետրոսյանը։

«Հուշի փաթիլներ», խոսք՝ Լևոն Բլբուլյանի, կատարեց՝ Մարիա Գասպարյանը։

Շատ խորաթափանց հուզառատ եեգերումների մեջ սարյանական լավագույն երգերից «Խոնհեր»-ը, խոսք՝ Միքայել Ջարությունյանի, կատարեց՝ Եմի Մակյանը։

Մեղեդային քնարերգական սարյանական երգերից է՝ «Սերն անցավ» կատարեց Ելմիրա Թալայանը։ Ամենատարածված և Արամ Սաքյանի այցեքարտը համարվող երգերից է՝ «Կապույտ երազ»-ը, խոսք՝ Միքայել Ջարությունյանի, 1974 թ. Զարդարում ամեն ինչ անցողիկ է», խոսք՝ Զարմահիր Բեկյանցին, կատարեց՝ առանձնացող իր ջինջ և անվերջանալի ձայնով ու հզոր ներքին երաժշտականությամբ՝ Թեմինա Ավետիսյանը։

«Հուսու աղոթք»-ը, խոսք՝ Վ. Ստեփանյանի, կատարեց՝

Մարիա Պետրոսյանը։

«Թողու ժամանակակից աշբերը», խոսք՝ Նուշիկ Միքայելյանի, կատարեց Ջամեստ Սիրայեանը։

«Արյոց իշխում ես», խոսք՝ Դավիթ Ցովիաննեսի, առաջնի կատարողն է Ռախիս Ակրուտյանը, կատարեց՝ Մարիա Գասպարյանը։

Դիտավորությամբ բոլոր ուսանողների անուները թվարկեցին, որովհետև յուրաքանչյուրն ուներ իր ոճական առանձնահատկությունները, որոնք չին ճնշվել դասախոսի կողմից, ինչպես միշտ լինում է, երբ որևէ մեկ դասարանային համերգ եւ լսում կարծես մեկ ոճ, մեկ ծեռագիր լինի։ Այստեղ բազմազանությունը էր, որը շատ գրավիչ էր։

Նվազագույն էին կոնցերտայանութերներ Արփինե Փահլամյանը և Կարեն Սարյանը։

Համերգի ավարտին և ուսուցիչ, և աշակերտ միավոր Վեցին հեղինակի հետ, կատարելով նրա սիրասուն երգերը։

Հարիաննա Ներսիսյանը ՀՀ ժողովրդական արտիստ
Մարտին Վարդագարյանի հետ

անվաճառ դասարան, բանավոր ավանդույթները տեսանելի և սերունդներ դաստիարակելու և հիշատակելի դարձնելու համար։

Համերգը կազմակերպել էր ռոմանոսական դասախոս Շուշանիկ Բրուտյանը։ Բրուտյանների գերդաստանի այսօրվա ներկա սերունդը և «մենք բացակա չենք դնում» երթեք այդ շնոհալիների գերդաստանի ներկայացուցիչներին։

Ակսվեց համերգը հեղինակի և երեկություններու-

անվաճառ դասարան անցանալի գերազանց հնչեցրեց առաջին անգամ, այս համերգին կատարեց՝ Համեստ Սիրայեանը։

«Կյանքում ամեն ինչ անցողիկ է», խոսք՝ Զարմահիր Բեկյանցին, կատարեց՝ առանձնացող իր ջինջ և անվերջանալի ձայնով ու հզոր ներքին երաժշտականությամբ՝ Թեմինա Ավետիսյանը։

«Հուսու աղոթք»-ը, խոսք՝ Վ. Ստեփանյանի, կատարեց՝

Համեդիայումը տոնի վերածվեց, ինչպես կատարողների համար, ովերեր հուզակում էին հեղինակի ներկայականությունից, այնպես էլ հեղինակի՝ այն հանգամանքից, որ մինչև այժմ երիտասարդները երգում են սիրով իր ստեղծագործությունները։

ԼԱՐԻԱՆՆԱ ՆԵՐՍԻՍՅԱՆ

ԵՐԳԸՆԻ, ՄԱԳԱԳՐ

«ՆԵՐՍԵՍ ԾՆՈՐՉՎԱՆԻ ԲԱՇԱՐԱԿԱՆ ՀԱՅՐԱՎԵՏ ՀԱՅՐԱՎԵՏ ՀԱՅՐԱՎԵՏ» ՀԱՅԱԳԻՏԱՎԿԱՆ ՄԻՋԱՎՃԳՎՅԻՆ ԳԻՏՎՃՈՂՈՎԿ

ԵՐԵՎԱՆԻ ԿՈՄԻՏԱՍԻ ԱՄՎԱՆ ՊԵՏԱԿԱՆ ԿՈՆՍԵՐՎԱՏՈՐԻԱ

ՀԱՅՌԴԻՄՈՒՄ

ԵՎ

ԴԱՍԱԽՈՍՈՒԹՅՈՒՆ

«Դվորժակի մէ

Մեծալար Պատարագի
նոր հրատարակութեան մասին»

ՀԱՅԿ ԻԹԻՒԹԵԱՆ

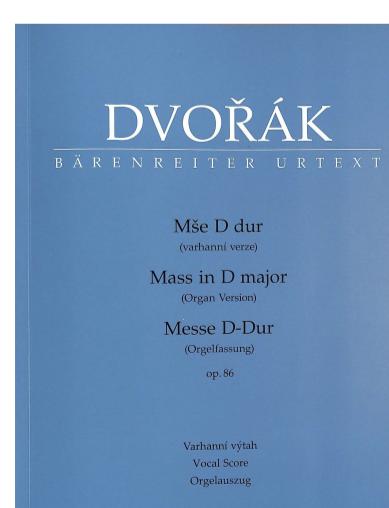
նորագալար և երաժշտագէտ,
արտաստավորութեան դոկտոր

ԵՊԿ ակուստիկ լաբորատորիայում Հայկ Ղրիմինեանի
դասախոսությունը և մասնակիցները

Հայկ Ղրիմինեանի դասախոսությունը և մասնակիցները

Սատենադարան, ընդիշումից հետո՝ Ռ. Շիստում, Մեծ դահլիճում նոր սիրավաճառ էր՝ միավոր ավանդույթները տեսանելի և սերունդներ դաստիարակելու և հիշատակելի դարձնելու համար։

DVOŘÁK

BÄRENREITER URTEXT

Mše D dur

(varhanni verze)

Mass in D major

(Organ Version)

Messe D-Dur

(Orgelauflage)

op. 86

Varhanni výtač

Vocal Score

Orgelauflage

Աւտոհինակ Մուշեղյանը, ելույթ ունեցած երաժշտագետները հետևյալ թեմա-

ներով։

Աննա Արևշատյան՝ «Եերսես Ծնորհալին և հայ հոգնոր երգաստեղությունը»

Հայկ Ղրիմինեան՝ «Ս. Եերսես Ծնորհալոյ ժառանգագի հետ առնչուած երաժշտա-

կան հարցեր»

Ioanna Rapti: «The master's voice. Springing words and spiritual legacy in the dedicatory frontispiece of manuscript Jerusalem 345»

Միքայել Սավոյան՝ «Հայկական Վերածննդի երաժշտարանաստեղծական արվեստի որոշ բնութագրիչներ»

Լուսինե Սահակյան՝ «Եերսես Ծնորհալի և Կոմիտաս Վարդապետ»

Արուսյակ Թամրազյան՝ «Եերսես Ծնորհալու «ներկայությունը» երաժշտական ձեռագրերում»:

Առավել մանրամասնությամբ տե՛ս՝

<https://matenadaran.am/2023/06/09/%D5%86>

ԵՐԱԺԻՇԸ ԳՈՐԾՎԱՆԻ ՀԱՅՐԱՎԵՏ

ШКОЛА БОЛЬШИХ ТРАДИЦИЙ. Голоса нашего времени

11 июня в Доме камерной музыки им. Комитаса с успехом прошел юбилейный концерт специальной вокально-хоровой школы г. Еревана.

Длившееся более чем два с половиной часа концертное выступление учащихся школы, приглашенных артистов, композиторов, деятелей культуры, искусства Армении было представлено общественности как некий Парнас вдохновенности, отразивший глубину и высокий гуманистический пафос полуверковой истории существования этого уникального музыкального очага нашей действительности.

Неуклонно растущий репертуар большого и малого составов хора школы, чистота и сбалансированность звучания групп, солистов, гибкость и подвижность, стилистическая чуткость, способность в равной мере донести до слушателей произведения классиков прошлого и настоящего обусловили несомненный факт бытия лучших голосов нашего времени.

Чистые и прозрачные голоса младшего хора шко-

лея культуры РА, профессора ЕГК Нарине Зарифян. Это монументальное хоровое сочинение, которое композитор посвятила первой выпускнице Давида Заляна, нынешнему худ. руководителю, хормейстеру школы, профессору ЕГК Карине Аракелян, не только отразило многогранный спектр творческих исканий автора, но и в буквальном смысле было представлено общественности как некий набат патриотизма, мужественности, верности, звучащий из уст хористов и вступивших в респонсорную игру молодых, талантливых музыкантов: Аида Арутюнян (большой барабан), Арутюн Мкртчян (малый барабан), Роберт Хачатрян (тимпаны), Рафаэл Артемян (ксилофон, там-там), Арсен Исаян (литавры, колокольчик), Юрий Оганесян (тарелки), Карине Аракелян (хормейстер).

В завершение концерта воспитанники и бывшие выпускники *alma mater* Наира Овсепян, Галина Цолакян, Анаит Закарян, Сона Хандян привели слуша-

По жизни я оперной певицей не стала, но по определению профессора ЕГК им. Комитаса, доктора искусствоведения Светланы Саркисян, стала поющим музыковедом.

Вообще, говоря о своих годах учебы в "залиновской" школе, должна признать неоспоримый факт расцвета профессионального уровня как учеников, так и учителей, пик которого приходится на конец 1980-ых годов.

Быть может этому также способствовала советская действительность, те люди, с которыми мы встречались, события, свидетелями которых мы были.

Участие воспитанников школы во многих грандиозных проектах, будь то правительственные концерты в спортивном комплексе имени Карена Демирчяна, в Театре оперы и балета имени Александра Спендиарова или же выступления хора на площади Ленина, под сводами Матенадарана и возле других архитектурных памятников нашей столицы уже с раннего детства формировало в нас чувство гражданского долга перед Отечеством.

А сам Давид Залян благодаря своей целеустремленности, творческой инициативности и, в то же время, строгому нраву являлся примером для подражания.

Мне вспоминается поездка нашего хорового коллектива в Минск, где мы не только выступали с обширной концертной программой в минской филармонии, консерватории, но и здесь состоялась наша встреча с учащимися, по тем временем, второй в Советском Союзе вокально-хоровой школы.

А впоследствии ответная встреча была уже у нас в Ереване, в стенах нашей родной

Юбилейный концерт специальной вокально-хоровой школы. Солисты Арнольд Кочарян и Мушег Даниелян, хормейстер Луиза Григорян

Большой и малый состав хора и бывшие выпускники – солисты.
В первом ряду Наира Овсепян, Эмма Аракелян, директор школы Асмик Сафразбекян,
Кристина Хачикян, Луиза Григорян,
Анаит Закарян, Сона Хандян, Галина Цолакян.

лы, которые спели доступные по образному содержанию и эмоциям произведения: "Колыбельная" Степана Лусикяна, "Песня гномиков" Мартына Вартазаряна, отрывок из мюзикла "Оливер" Лайонела Барти с самого начала концерта предвосхитили бравурное настроение присутствующих в зале.

В этот незабываемый, своего рода вечер Памяти были упомянуты также педагоги, которые внесли немалый вклад в летопись школы.

Весьма трогательным моментом мероприятия было исполнение большим хором школы с солистами Национального академического театра оперы и балета певицами Сюзи Мелконян, Анаит Восканян, Карине Аракелян (скрипка), Завен Арутюнян (фагот), Тигран Варданян (гобой) произведения "Памяти..." Бруно Куэльяса, своего рода хорового причета, исполнение которого посвятили бывшему директору музыкальной школы, профессору ЕГК им. Комитаса Давиду Заляну (хормейстер Эмма Аракелян).

Художественный интерес вызвало среди слушателей также выступление большого хора с заслуженным артистом РА, доцентом ЕГК, солистом Национального академического театра оперы и балета им. А. Спендиаряна Арнольдом Кочаряном и Мушегом Даниеляном широко популярной мелодии – романса Генри Манчини "Лунная река" (хормейстер Луиза Григорян).

В контексте юбилейного вечера вокально-хоровой школы восторг вызывала у публики премьера монументального сочинения "Диалог" заслуженного

хориста в полный восторг вдохновенным исполнением песни-гимна "Армения" Србури Стамболцян.

Спасибо всем!

Спасибо всему нынешнему коллективу, в частности, директору вокально-хоровой школы Асмик Сафразбекян, доценту ЕГК Нарине Арутюнян, которые неустанно, с самого начала и до конца концерта аккомпанировали любимым школьникам и артистам.

А начиналась история этого музыкального заведения в 1973 году, когда по решению правительства Армянской ССР впервые в республике было решено создать специальную школу с вокальным уклоном, созданную охранять чистые детские голоса.

Тогда она называлась 17-й школой, основателями которой стали замечательный дирижер Давид Залян и профессор ЕГК им. Комитаса Тамара Шахназарян.

Именно им впервые была предоставлена возможность взрастить певцов и певиц, которые в дальнейшем, без преувеличения стали представителями нашей музыкальной культуры, а некоторые из них, являясь постоянными жителями других городов, сегодня служат национальному искусству за рубежом.

Автор этих строк, будучи выпускницей 17-й школы, попала туда случайно. Дирижор музыкальной школы им. Саят-Нова (куда я поступила в 1979 году на фортепианное отделение) Петр Айказян, обнаруживший во мне вокальные данные, посоветовал моей маме отдать меня в новую музыкальную школу с вокальным уклоном на улице Ханджяна, предвещая мне будущее оперной певицы.

17-й школы.

В воспоминаниях моего детства неизгладимый след оставил также организованная силами учеников школы, пожалуй первая в Советском Союзе постановка на сцене оперной студии ЕГК детской оперы Франца Зюсмайера „Именины“. После оглушительного успеха этого представления Народная артистка СССР, профессор Ереванской консерватории Татевик Сазандарян с восторгом высказалась о молодых музыкантах.

Вокально-хоровая школа охраны детских голосов для меня – это мои любимые учителя-воспитатели – Лена Варшамовна Бегларян (афишу моего первого классного концерта по вокалу я до сих пор храню как священную реликвию), Мариэтта Аршавировна Саркисян, заслуженная артистка Армении Седа Атомовна Калантарян, Дианна Тиграновна Арзуманян, которые не только ввели меня в мир Прекрасного, но и сумели разглядеть во мне ростки будущего музыканта.

НАНА МАРГАРЯН
музыковед

**ԵՊԿ Զավ-փոխ երաժշտության ամբիոնի դոցենս
Լուսինե Կչովյանի մասնագիտական դասարանը**

8 Նոյն ամսվա ընթացքում՝ փետրվարի 14-ին, «Արամ Խաչատրյան» համերգասրահուն տեղի ունեցավ «Առաջին սիրո Երգը» խորագրով համերգը, որի ժամանակ ունկնդիրը հնարավորություն ստացավ վայելելու Արոն Բարաջանյանի սիրված Երգեր՝ Հայաստանի ազգային Ֆիլհարմոնիկ նվագախմբի, հայ էստրադային և օպերային Երգիչների կատարմանը: Համերգը դեկավարեց դիրիժոր Երվանդ Երգնևյանը: Մենակատար-Եր՝ Սոնա Ոուրենյան, Սյուլազաննա Մելքոնյան, Արթուր Աղաջանով, Տիգրան Քախսեջյան, Տիգրան Հակոբյան, Լուսինե Կչողյան, Տիգրան Մելքոնյան, Դայանա Սարգսյան, Դաշնակահար՝ Կարեն Անանյան:

Ապրիլին «Երգ երգոց» հեռուստահաղորդման երերի շրջանակում, իսկ ապրիլին Ա. Սպենդիարյանի անվան օակեոակի և բայետի ազգային ակադեմիական թատրոնում

հանդիսավոր նշեց ՀՀ ժողովրդական արտիստ Մարտին Վարդապետյանի 85-ամյա հոբելյանը: Այս միջօցառումներին մասնակցություն ունեցավ նաև L. Կոզոյանը «Այս հ՞նչ կատարվեց», «Քո լավ աչքերից» և «Տեմպ, ոիթմ, մեղեդի» երգերի կատարմամբ:

Ապրիլին Երևանում նշվեց Զագի միջազգային օրը: Թունոյի այգում տեղի ունեցավ Հայաստանի Հանրային ռադիոյի եստրադային-սիմֆոնիկ նվազախմբի ջազային համերգը Երվանդ Երգնլյանի ղեկավարությամբ, որին որպես մենակատար մասնակցեց նաև Լուսինե Կչոյանը:

Այս տարիվա մայիսին տեղի ունեցավ ևս մեկ պրեմիերա՝ Նարեկացի Արվեստի Միությունում կոճապողիսոր, ԵՊԿ պրոֆեսոր, ջազ-փոփ երաժշտության ամբիոնի վարիչ Նարինե Զարհիքյանի ստեղծագործական երեկոյի ընթացքում հիմքա հեղինակի «Սոռը» ստեղծագործությունն Գլուխ

Եմինի խոսքերով

Որպես Վերջաբան մէջքերենք ՀՅ մշակույթի Կաստակավոր գործիչ, կոմպոզիտոր Եղագար Գյանջումյանի խոսքերը. «Լուսինն Կը ոյսանք, լինելով ժամանակակից հայ երգարվեստի վառ մերկայացուցիչներից մեկը, նաև հրաշալի մանկավարդ է և իր հարուստ մասմագիտական փորձը մեծ սիրով ու ճպիրումով փոխանցում է եղիտասարողներին»:

Խմբագրական

**Արամ Սարյան, Երվանդ Երզնկյան,
Հայուսա Սկրտչյան, Սելիքըն
Սավիսակայան, Նարա Ծեպչյան,
Մարտին Կարողաքարյան, Լուսինե
Կրտսան**

ԵՐԱԿԱՆ ԿՏՐԱՎԱՐ ԽԱՐՔԻՆ ՉԱՐՔԻՆ ՉԱՐՔԻՆ

=Неизведанный путь к себе

сказка

Արվեստագիտության թեկնածու, դոցենտ Լիլիթ Կառլենի Եփրեմյանը Երևանի Կոմիտասի անվան պետական կոնսերվատորիայի մագիստրոսական ուսուցման տարիներին շարունակ վարում է մի առարկա, որը կարուր նշանակություն ունի ապագա ճանկավարժների մասնագիտական հմտությունների ձևավորման հարցում՝ «Երաժշտական գիտա-մանկավարժական գործունեության հիմունքներ»։ Ուսուցման արդի մեթոդաբանությունն ուսուցանվում է ոչ միայն տեսականորեն, այլև առաջին հերթին գործնական ծանապարհով։ Այսպես օրինակ՝ «Դեքիաթաթերապիա» թեմայի շուրջ ուսանողներին առաջարկվել է դասի ընթացքում գրել հեքիաթ հենց իրենց մասին։ Տվյալ դեպքում հեքիաթը պետք է ընկալել և հասկանալ ոչ թե գեղարվեստական հնարանքների և օրիգինալության չափանիշներից ելնելով, այլ որպես թերապևտիկ նշանակություն ունեցող ինքնարտահայութան միջոց։

Աղյափիսի օրինակ է ակադեմիական երգեցողության բաժնի ուսանողությի, 2023-ի մագիստրոսականի շրջանավարտ Էլվիրա Մարգարյանի աշխատանքը, որը նա հասցեագրեց իր փորձիկ որդում: Էլվիրան ծնվել և մեծացել է Ոուսաստանում (ք. Եկատերինորուրդ), ավարտել է տեղի Պ. Չայկովսկու անվան երաժշտական ուսումնարանի դաշնամուրային բաժնում, այնուհետև՝ Սոսկվայում Գնեսինների երաժշտական ակադեմիայի Ոուզաննա Լիսիցիանի վոկալ մասնագիտական դասարանը: Փոքր տարիքից հոգով և սրտով ամուր կապված լինելով Մայր Շայաստանի հետ՝ նա 2021-ին հայրենադրվել է և զնդունվել ԵՊԿ՝ Լիլի Մարտիրոսյանի երգեցողության դասարան, ընթացքում երազմուս ծրագրով մեկ կիսամյակ ուսանելով նաև Ծույանդիայի Թագավորական ակադեմիայում:

Ճեղակուկ մազ վրայական լուսաբարձր մաս Շնչարայի, Խափակուհական ավագությամբ:

Ճեղակուկ չեղ, ինհարկե, կտրուկ քրջապարհ կատարել կայսերը, փոխելով բնակության երկիրը, շրջապատօք, լեզվամտածողությունը... Զեռք բերել բավարար ինքնավատահություն ոչ միան մասմահտական ուաշտուն, այլև որպես Ժնոյ ո ճայր՝ ուղղորդելով որորն կանճի ճամասարիին:

Жила была маленькая девочка-птичка по имени Аэлла. Ее крылышки еще были маленькими и не могли помочь ей взлететь. Жила она в прекрасных солнечных краях в необыкновенном разноцветном цветке, который раскрывался по утрам и разливался красивым колокольным звоном.

Однажды ночью случился жесточайший вихрь, который срывал все на своем пути. И этот красивый цветочек, в котором она находилась, сорвало с корнем и унесло далеко в неизведанные края. Аэлла была полна страха и отчаяния, ведь ее цветочек стал увядать, а вокруг была мгла и темень. Аэлла спряталась под кустом и переждала там ночь. Очнувшись, она увидела вокруг себя гигантские деревья, через которые едва виднелось солнышко. Девочка нашла тот самый родной цветочек, в котором жила, и стала за ним ухаживать, поливать, но цветочек так и не смог прийти в себя, ведь лучи солнца не грели его. Он стал сохнуть и погиб...

Аэлочеке было одиноко и грустно, ей очень хотелось вернуться в свой привычный родной мир, но как же выбраться из мрачного леса?! День за днем

она пыталась найти выход к солнцу, взбиралась на деревья, но они были настолько гигантскими, что ей не удавалось подняться до вершин. Так прошло несколько месяцев, пока девочке не встретилась перелетная Мудрая ласточка. Увидев девочку, она подлетела и была удивлена, что у девочки есть крыльшки. Никогда прежде она не встречала человека с крыльями. Девочка рассказала ей о себе. “Почему ты не используешь свои крыльшки, нежное дитя?” – спросила ее ласточка. Аэллочка робко ответила: “Я ведь совсем не знаю для чего они, какими пользоваться”. На что ласточка ей ответила: “Ты и представить себе не можешь, какой необыкновенный дар есть у тебя. Ведь на всем белом свете не отыскать девочку с крыльями. Я многое видела – поверь! Будь смелее, пробуй и не бойся упасть, ведь мы учимся на ошибках!” С чувством вдохновения и страха Аэлла попыталаась активно взмахнуть крыльями. Через множество попыток ей удалось взлететь все выше и выше... даже выше деревьев-гигантов. И вот, перед ней открылся горизонт необыкновенной красоты. Лучи восходящего солнышка, переливающиеся разно-

Эльвира Маргарян

цветными цветами, ласково обволакивали все тело девочки-птички. Взлетев так высоко, она увидела вокруг себя мир неистовой красоты, тот мир, о котором она так мечтала.

ЭЛЬВИРА МАРГАРЯН

